

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-41>

**ORGANIZED CRIME AS A THREAT TO THE MARITIME
SECURITY OF THE BLACK SEA REGION:
LEGAL AND ETHICAL ASPECTS**

**ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА МОРСЬКІЙ
БЕЗПЕЦІ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ:
ПРАВОВІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ**

**Tolmachevska Yelizaveta
Serhiivna**

*Student
Institute of Law and Security
Scientific Supervisor: Sainchyn Serhii
Oleksandrovych
Ph.D., Senior Lecturer
at the Department
of Criminal Law Disciplines
Odessa State University
of Internal Affairs
Odessa, Ukraine*

**Толмачевська Єлизавета
Сергіївна**

*здобувач вищої освіти
Інститут права та безпеки
Науковий керівник: Сاینчин Сергій
Олександрович
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Морська безпека є одним із ключових чинників національної безпеки України, з огляду на стратегічне значення Чорного моря як транспортного, енергетичного та геополітичного вузла. Відповідно до *Морської доктрини України на період до 2035 року* [1], морська діяльність має важливе значення для економічного розвитку держави, реалізації її транзитного потенціалу, енергетичної незалежності та зміцнення позицій у системі міжнародної морської політики. Проте останні десятиліття позначені активізацією загроз, серед яких – організована злочинність, що дедалі більше впливає на стан морської безпеки як України, так і всього Чорноморського регіону.

Організована злочинність проявляється у вигляді контрабанди, торгівлі людьми, незаконного обігу зброї та наркотиків, а також у співпраці злочинних структур із корумпованими представниками влади. Такі явища послаблюють державний контроль над прибережними територіями, підривають міжнародне співробітництво та створюють серйозні виклики для регіональної стабільності.

Чорноморський регіон традиційно розглядається як зона стратегічного перетину інтересів Європи, Кавказу та Близького Сходу. В умо-

вах загострення міжнародної напруженості, спричиненої агресивною політикою Російської Федерації, він став ареною як військових, так і нелегальних економічних процесів. Як зазначає *Морська доктрина України* [1], національні інтереси у Чорноморсько-Азовському басейні включають захист суверенітету, безпечне судноплавство, охорону морських ресурсів і розвиток міжнародного співробітництва.

Водночас, за спостереженнями аналітиків [2; 3], слабкість інституційних структур окремих чорноморських держав створює передумови для поширення нелегальних схем морської діяльності. Серед основних загроз виділяються міжнародна організована злочинність, наркоторгівля, торгівля людьми, контрабанда та незаконне рибальство. Як свідчить аналітична карта загроз морській безпеці України [3], саме ці чинники, поряд із мілітаризацією регіону та неконтрольованим видобутком біоресурсів, формують основу сучасних викликів у Чорному морі.

Нормативно-правове забезпечення морської безпеки України ґрунтується на міжнародних і національних документах. Центральне місце серед них посідає *Конвенція ООН з морського права (1982 р.)*, положення якої регламентують питання судноплавства, охорони морського середовища, боротьби з піратством і незаконною діяльністю у відкритому морі.

В Україні питання боротьби з нелегальним виловом, контрабандою та порушенням екологічних норм визначені у *Законі України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»* [4]. Документ встановлює правові засади використання та охорони біоресурсів, відповідальність за браконьєрство і недобросовісну морську діяльність, що є важливим компонентом протидії кримінальним загрозам.

На міжнародному рівні Європейський Союз розвиває низку ініціатив, спрямованих на формування єдиного безпекового простору. Зокрема, *Black Sea Synergy* [5] та *Європейська політика сусідства* [6] створюють основу для інтегрованого управління безпековими процесами в Чорноморському регіоні. У рамках *Стратегії ЄС для Дунайського регіону* [7], *Інтегрованої морської політики* [8] та *Стратегії морської безпеки ЄС* [9] передбачено розвиток транскордонного моніторингу, обмін розвідувальними даними та вдосконалення контролю за судноплавством.

Рада ЄС у Висновках 2019 року [10] наголосила на необхідності дотримання принципів міжнародного права, зокрема суверенітету, територіальної цілісності та свободи навігації, що прямо стосується запобігання злочинним проявам у морських просторах. Проте, як зазначає Yazgan [11], без конкретних механізмів реалізації політичні ініціативи залишаються декларативними.

Забезпечення безпеки на морі неможливе без урахування етичних вимірів, зокрема поваги до прав людини, екологічної відповідальності та справедливості у використанні морських ресурсів. Організована злочинність у морській сфері призводить до серйозних гуманітарних порушень – від торгівлі людьми до трудової експлуатації рибалок і моряків.

Етична відповідальність держави полягає у забезпеченні балансу між економічною вигодою та збереженням морських екосистем. Як підкреслюють Burkinskyi і Stepanova [3], національні інтереси України включають екологічну безпеку, охорону морського біорізноманіття та раціональне використання природних ресурсів. Зловживання цими ресурсами, у тому числі шляхом незаконного видобутку або забруднення акваторій, не лише підриває економічну стабільність, але й створює етичну кризу у сфері відповідального управління морськими просторами.

Україна активно залучена до регіональних форматів безпекової взаємодії. Як зазначає Снігір [12], у межах співпраці з ЄС формуються безпекові сегменти чорноморської політики, які спрямовані на протидію транснаціональним загрозам. Важливим напрямом є партнерство України та Туреччини, яке, за оцінками Ахмедової [13], виступає ключовим чинником стабільності у регіоні.

Після 2014 року, внаслідок анексії Криму, стратегічне партнерство між Києвом і Анкарою набуло нового змісту. За аналітичними висновками Воротнюк [14] та офіційними даними Посольства України в Туреччині [15], країни координують дії у сфері боротьби з тероризмом, сепаратизмом та організованою злочинністю. Важливим кроком у цьому напрямку стала *Спільна декларація дев'ятого засідання Стратегічної ради високого рівня між Україною та Туреччиною* [16], що закріпила зобов'язання щодо зміцнення співпраці у морській безпеці та боротьбі з нелегальними морськими потоками.

Отже, організована злочинність становить одну з найсерйозніших загроз морській безпеці Чорноморського регіону. Вона підриває економічну стабільність, провокує екологічні ризики, посилює нелегальні міграційні процеси та створює потенціал для військових провокацій. Протидія цій загрозі потребує комплексного підходу, який поєднує правові, інституційні та етичні інструменти.

Для України ключовими завданнями є вдосконалення нормативно-правової бази, інтеграція до європейських систем морського моніторингу, активна участь у міжнародних програмах безпеки та посилення регіональної взаємодії з державами-партнерами. Етична складова морської безпеки має стати орієнтиром у державній політиці – адже

лише відповідальне управління морським простором може забезпечити мир, стабільність і сталий розвиток у Чорноморському регіоні.

Література:

1. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року : постанова Кабінету Міністрів України від 7 жовт. 2009 р. № 1307. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-%D0%BF#Text>
2. Филипенко А. О., Баришникова В. В., Степанова К. Є. Щодо стратегічних пріоритетів морської реалізації потенціалу України. Одеса : Регіон. філіал Нац. ін-ту стратег. досліджень, 2012. 84 с.
3. Burkinskyi B., Stepanova K. National Maritime Interests of Ukraine in the Black Sea – Azov Basin. *Economics. Ecology. Socium*. 2017. № 1. С. 12–23.
4. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів : Закон України від 8 лип. 2011 р. № 3677-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17#Text>
5. European Union External Action. *Black Sea Synergy*. 2019. URL: <https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/black-sea-synergy/346>
6. European Union External Action. European Neighbourhood Policy (ENP). 2021. URL: <https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/european-neighbourhood-policy-enp/330>
7. European Commission. The EU Strategy for the Danube Region. 2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC0715>
8. European Parliament. Integrated Maritime Policy of the European Union. 2019. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/121/integrated-maritime-policy-of-the-european-union>
9. European Commission. The EU Maritime Security Strategy Action Plan 2020 Implementation Report. 2020. URL: https://file:///C:/Users/111/Downloads/eumss-factsheet-swd-2020-252_en.pdf
10. Council of the European Union. *Council Conclusions on the EU's Engagement to the Black Sea Regional Cooperation*. 2019. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/39779/st10219-en19.pdf>
11. Yazgan H. Black Sea Synergy: Success or Failure for the European Union? *Marmara University Journal of Political Science*. 2017. Vol. 5. Special Issue. P. 67–78. URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/301433>
12. Снігір О. В. Відносини України та ЄС у контексті формування безпекового сегмента чорноморської політики Євросоюзу. *Стратегічні пріоритети*. 2008. № 3(8). С. 192–201.

13. Akhmedova E. The Importance of the Black Sea Security Cooperation between the Republic of Turkey and Ukraine and the European Union Black Sea Synergy Security System. *Актуальні проблеми політики*. 2020. № 64 (2019). С. 168–179.

14. Vorotnyuk M. *Foreign Policy Audit: Ukraine – Turkey*. Discussion paper. Kyiv : Institute of World Policy, 2016. 32 p.

15. Посольство України в Турецькій Республіці. Україна та Туреччина поглиблюватимуть стратегічне партнерство задля безпеки в Чорноморському регіоні – підсумки зустрічі президентів. 2016. URL: <https://turkey.mfa.gov.ua/news/45522-ukrajina-ta-turechchina-pogliblyuvatimuty-strategichne-partnerstvo-zadlya-bezpeki-v-chornomorsykomu-regioni-pidsumki-zustrichi-prezidentiv>

16. President of Ukraine. *Joint Declaration of the 9th Meeting of the High-Level Strategic Council between Ukraine and the Republic of Turkey*. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/spilna-deklaraciya-devyatogo-zasidannya-strategichnoyi-radi-67909>